

Om Agriculturstatistikens Vigtighed og Standpunkt hos os.

(Foredrag holdt i det Kgl. Landhuusholdnings-Selskab den 18de Marts 1857
af Statsraad, Professor C. N. David).

At kjende sig selv, sine Anlægs Beskaffenhed, sine Kræfters Omfang, sine Tilboieligheders Styrke, sin Villies Fasthed, er vigtigt for Enhver — det er Betingelsen for den af ham valgte Virksomheds heldige Fremgang; at kjende Staten, dens Naturforhold, dens Eiendommeligheder i deres Beskaffenhed, dens Kræfter i deres Udvikling, dens Rigdoms Kilder i deres Udstrækning, er ikke mindre nødvendigt — det er Betingelsen for, at de rette Midler til at betrygge dens Fremgang altid ville blive valgte, og det giver Sikkerhed for, at de Enkeltes Virksomhed, hvorved dens Vel direct og indirect fremmes, ville være rettede og ledede til et heldigt Maal.

Statistikken er Læren om Staten til en given Tid; den giver os et tro Billede af ethvert Forhold og enhver Virksomhed i Staten, saaledes som hiint eller denne findes at være til en given Tid.

Den Kundskab, som Statistikken meddeler, fremstafes deels ved privat Flid, deels ved offentlige Indretninger; men disse sidste, hvor nødvendige de end ere, maae støtte sig til hiin.

Ingen Virksomhed er overalt og til alle Tider vigtigere for Staten end Jordens Dyrkning, intet Forhold i Staten er omfangsrigere og mere betydningsfuldt end det agronomiske;

men derfor er Agriculturstatistikken ogjaa den Deel af Statistikken, som især maa tillægges Vigtighed, og af hvis grundige Arbejder en stor Nytte for det Almene tør forventes.

Naar det er unægteligt, at Jordbundens Beskaffenhed, Dyrkningsmaaden, Avlsredskaberne, Dvægholdet, Besiddelsesmaaden, Agerbrugets Størrelse og en Mængde andre Forholds Beskaffenhed have den største Indflydelse paa Virksomhedens Resultat i ethvert enkelt Tilfælde, maa det være af overveiende Vigtighed at kjende alle disse Momenter i hele deres Udstrækning og forskjellige Beskaffenhed i en Stats forskjellige Dele, og derefter at danne sig en grundet Anskuelse af ethvert enkelt Moments Indflydelse paa det Hele. Det maa være af Vigtighed, ved at betragte Forholdene i det Store og Virkningerne i Almindelighed, med Hensyn til ethvert enkelt Moments Indflydelse at komme til en sikker Slutning, høvet over alle de Tilfældigheder, der gjør Slutningen fra det Enkelte og Specielle saa usikker.

Der vilde ligge en Modsigelse i, ikke at ville erkjende Agriculturstatistikens Vigtighed, og dog at tillægge Erfaring en stor Vægt, hvad sikkert Ingen undslaaer sig for at gjøre, thi Statistikens Oplysning af et eller andet Forhold er hverken mere eller mindre end de om dette samlede Erfaringers Hovedresultat.

Det er, for at nævne et Exempel, utvivlsomt, og Ingen vil vel let falde paa at benægte det, at det er vigtigt for Enhver i Almindelighed og i Særdeleshed for dem, der beskæftige sig med Fødemidlernes Produktion og Omsætning, at kjende Produktionens Udbytte i det enkelte Aar, og at have en klar Forestilling om Høstens Udfald. Jeg skal slet ikke omtale hvor vigtig denne Kundskab er for Regjeringen, selv naar den holder fast ved den Overbeviisning, at Kornhandelens Frihed under alle Omstændigheder skal holdes i Hævd. Den Kundskab, som den Enkelte kan forskaffe sig om Høstens Udfald, kan kun støtte sig til en høist indskrænket Erfaring og til meer eller mindre usikre Angivelser, der i alt Fald ville være

saa ufuldstændige, at en sikker almindelig Slutning derpaa ikke vil kunne bygges. Langt paalideligere Indsigt i dette saa vigtige Forholds Beskaffenhed vil man kunne vinde, naar der fra alle Egne i et Land foreligge eens affattede Beretninger, af hvis Sammenstilling og Sammenligning et Resultat kan udtrages. Vil man indvende, at man heller ikke ad denne Vei vil kunne komme til en aldeles nøie Kundskab om det faktiske Forholds sande Beskaffenhed, og at Statistikkens Talangivelser heller ikke ville indeholde den absolute Sandhed, saa kan man villigen indrømme dette. Men med denne Indrømmelse faaer ogsaa den Paastand foretoget Vægt, at man, uden at indhente saa omfattende Oplysninger, som dem, man ved Statistikkens Bistand har skaffet tilveie, i høieste Grad maa være udsat for at gaae Glip af endog den aproximative Sandhed. Paa den ene Maade er man udsat for at fare aldeles vild og at komme paa et aldeles feil Spor, paa den anden Maade er det vistnok uvist, at man kommer til den absolute Sandhed, ja det er endog meget sandsynligt, at man ikke vil komme til den; men det er vist, at man vil komme paa Sandhedens Spor og vil kunne opnaae en aproximativ Sandhed.

Men lad os tage et andet Exempel. De vil vide hvad Indflydelse visse Bestemmelser af vor Landbolovgivning have havt, De vil vide, for at nævne et brændende Spørgsmaal, hvorvidt og i hvilken Grad Fæste er et uheldigt, trykkende, demoraliserende, Nationalvelstanden undergravende Forhold. Kunde De her undvære Statistikkens Forskninger uden at udsætte Dem for at lade Dem vildlede af eensidige, i den ene eller den anden Retning eensidige Anskuelsers Lygtemænd? Naar vi, ledede af statistiske Undersøgelser, kunne oplyse hvorledes det huuslige og sociale Livs Forhold i alle deres Enkeltheder ere i de Egne af Landet, hvor Fæste er ganske almindeligt, og naar vi sammenligne dem med de samme Forholds Beskaffenhed i de Egne af Landet, hvor Selveiendom er det Almindelige og Fæste kun er sjældent, gaae vi da ikke

langt sikkrere i vore Slutninger, end naar vi ville bygge dem paa en indskrænket individuel Erfaring eller paa en traditionel Opfattelse af Forholdet, eller endog gjøre den hele Sag til en Følelsessag?

Man har i de seneste Aar talt og skrevet meget om den Fremgang eller Standsning, som Fæstegodsets Overgang til Selveiendom har havt; og hvormeget Usandt og Halvsandt har ikke i de forskjellige Retninger herom søgt at gjøre sig gjældende. Er der Noget, hvem Sandheden ligger paa Hjerte, der vil nægte, at Statistiken her har gjort vigtige Tjenester, og her som overhovedet har været uundværlig til alle Statsforholds rigtige Opfattelse og Burdering.

Jeg har maaskee Uret i, paa dette Sted at dvæle ved at gjøre opmærksom paa Agriculturstatistikens Betydning og Vigtighed. Det er ikke en af dette Selskabs mindste Fortjenester, direct og indirect at have fremstaaet saa mange værdifulde Bidrag til vore Agriculturforsholds Opklaring; det er ingen Tilfældighed, men staaer i en indre Forbindelse med dette Selskabs hele Virksomhed, at det i mange Aar blandt dets Præsidenter har talt de Mænd, hvem den officielle Statistik her i Landet skylder meest. Jeg skal imidlertid ligesaa lidt dvæle herved som ved at minde om hvad der ved dette Selskabs Bestræbelser er virket for en statistisk Beskrivelse af Landets forskjellige Amter og Egne. Jeg gjør det saa meget mindre, som jeg ved at give et Afrids af, paa hvilket Standpunkt Agriculturstatistiken staaer her i Landet, ikke vil kunne undlade at omtale Landhuusholdningselskabetets Virksomhed i denne Retning.

Forinden jeg imidlertid gaaer over til nærmere at betegne Agriculturstatistikens Standpunkt og viser hvad vi have og hvad vi savne, maa jeg gjøre opmærksom paa en særegen Omstændighed, som ved Siden af de Vanskeligheder, der vistnok i meer eller mindre Grad kunne siges at være tilstede ved alle statistiske Forskninger, gjør det endnu vanskeligere at beskrive og oplyse de Forhold, der vedkomme Agerdyrkingen, ved hvis

Udstrækning og Omfang Forskningen allerede bliver i langt høiere Grad besværlig, end hvor Virksomheden er concentreret til enkelte Punkter. Hvad jeg her sigter til er, at naar man vil indhente Oplysning og samle Kundskab om Landbo = Forholdene, savnes ganske de naturlige Mellemlid til disse Oplysningers Indhentelse, som ere tilstede, naar Oplysninger i alle andre Retninger af Statistiken skulle indsamles, eller der maa da idetmindste paalægges Vedkommende et særegent Arbeide for at fremskaffe hine Oplysninger, medens der for Statistiken i alle andre Retninger ikke behøves at paalægges Vedkommende et særegent Arbeide.

Naar jeg saaledes skal udarbeide en statistisk Fremstilling af Skibsarten, Handelsomsætningen, Toldindtægterne, saaledes som det aarligt skeer, saa er det hele Materiale til et saadant Arbeide allerede tilstede, og maa være tilstede, fordi de Oplysninger, som Statistiken bruger og skal sammenstille, nødvendigviis have maattet være indhentede i en anden, Regjering direct vedkommende Hensigt. Det Samme er f. Ex. Tilfældet, naar man for en Narrække vil oplyse de criminalistiske Forhold; man kan ikke være i Tvivl om, til hvem man skal henvende sig for at erholde Materialet; det er tilstede og har været samlet i en ganske anden Hensigt end den, som Statistiken har for Die. Underledes forholder det sig, naar man vil oplyse de vigtige Forhold, som vedkomme Agerdyrkningen. Her frembyde sig en Mængde Spørgsmaal: ved hvem, naar og paa hvad Maade Oplysningerne skulle indsamles — Spørgsmaal, hvis Besvarelse er yderst vanskelig, og af hvis rigtige Løsning Arbeidets heldige Udfald dog for en stor Deel er afhængigt. Disse Spørgsmaal, der ved enhver agriculturstatistisk Undersøgelse frembyde sig paany, kunne næsten slet ikke opstaae ved alle andre statistiske Undersøgelser, eller have med Hensyn til disse i alt Fald en langt mindre Betydning, end hvor det gjælder om agriculturstatistiske Oplysninger. Desuden ere de Agerdyrkningen vedkommende Forhold saadanne,

der i langt høiere Grad og i større Omfang ansees at henhøre til Privatlivets Gebeet end Tilfældet er med Hensyn til de fleste andre Forhold, hvorom statistiske Oplysninger indhentes. Allerede dette kan let føre til en vis Ulyst eller Brangwillie til at oplyse de Forhold, som man ønsker beskrevne, og naar nu hertil kommer den Mistænkelighed, der saa let opstaaer, at det Offentlige søger saadanne Oplysninger i et sikkalt Diemed — en Mistænksomhed, der ikke er fremmed for nogen Almue, men som dog er mere fremtrædende i en end i en anden Nationalcharacter — saa vil det let indsees, med hvilke særegne Vanskeligheder de statistiske Forskninger paa dette Gebeet have at kjæmpe. Man vil heri finde Forklaringen af, hvorfor denne Deel af Statistiken, der er den vigtigste, navnlig i en agerdyrkende Stat som Danmark, endnu ikke staaer paa et høiere Trin, og man vil ogsaa deri see Opfordring for alle dem, der erkjende Agriculturstatistikens Betydning og Vigtighed, til at forene deres Kræfter, for saa meget som muligt at overvinde denne Vanskelighed.

De agriculturstatistiske Oplysninger, paa hvis Vigtighed og Nødvendighed jeg har rettet Opmærksomheden, vedkomme deels Forhold, der fra Aar til andet kunne være underkastede en stor Foranderlighed, deels saadanne, med Hensyn til hvilke Forandring kun skeer langsomt efter en successiv Udvikling eller Standøsning.

Denne i Forholdenes forskjellige Natur begrundede Forskjellighed trækker Grændselinien mellem de Oplysninger, som man maa ønske indhentede aarligen, og dem, som kun efter fortere eller længere Perioder bør søges fremstfattede og fremstillede.

Man har ikke altid hos os trukket Grændselinien skarpt nok imellem disse to Slags Forhold, og man har saaledes lige indtil 1835 søgt aarligen at lade indhente Efterretninger og Oplysninger om Forhold, der ifølge deres Natur kun langsomt forandre sig, og med Hensyn til hvilke Bestræbelsen efter at see disse Forhold aarligen oplyste snarere maatte gjøre

Skade end Nytte; thi naar Forandringerne fra et Aar til det andet ikke kunne være særdeles mærkelige, bliver, som det hedder i en Skrivelse fra Landhuusholdningsfellet til Rentekammeret,¹ „Efterretningernes Indsamling behandlet med Kunsten og Ligegyldighed, som Resultatet viser, og det er altfor rimeligt, at de langsomt fremskridende Forandringer aldeles ikke bemærkes og kun berøres under en eller anden intetsigende Bemærkning. Affordres derimod disse Oplysninger kun hvert 6te eller maaskee kun hvert 10de Aar, vattes Opmærksomheden mere, og Vedkommende vilde da rimeligviis gjøre sig Umage for at faae fuldstændigere og sikkrere Efterretninger, især naar de saae, at der toges Hensyn dertil, enten ved, at denne eller hiin gavnlige Foranstaltning i denne Anledning blev truffen, eller at det offentliggjordes, hvilket ogsaa vilde være en Spore for Vedkommende til at meddele noget Paalideligt og Nyttigt.“

Jeg skal nemlig erindre om, at det ved Resolution af 28. Juni 1821, ogsaa fremkaldt ved en Foresøgelse af dette Selskab af 30. Septbr. 1820, var bestemt, at der aarlig fra ethvert Amtmandskab skulde indsendes i October Maaned en Indberetning med Hensyn til 7 Spørgsmaal, der vedkom forskjellige Landbosforhold, og hvoraf det første Spørgsmaal angik Høstens Udfald, medens de andre refererede sig til Dyrkingen af Foderurter og Handelsplanter, Aabning af nye Næringsveie, Udbredelse af Jordens planmæssige Drift, Staldfodrings og Brakfrugtavlings Fremgang, Agerbrugets Stand i Almindelighed og Hindringer for og Midler til dets Fremme.

For nærværende Tid indhentes, som sagt, aarlig kun Oplysning om Høstens Udfald, der efter Circ. af 13. Sept. 1850² skulde indsamles paa den Maade, at Amtmanden i hvert Amt omsender i Begyndelsen af Septbr. Maaned et Schema til Retstjentene i det ham underlagte Amt og til saamange større Jordegodsseiere, som han selv maatte finde hensigts-

¹ 24. Novbr. 1833.

² Cfr. Ref. 28. Sept. 1835.

mæssigt, og at han, Amtmanden, efterat have erholdt disse Schemata udfyldte, derefter inden September Maanedes Udgang til det statistiske Bureau indsender en Indberetning om Høstens Udfald, bygget paa de i Amtmandens Børge forblivende trykte Schemata. Af disse saaledes fra hvert Amt indkomne Beretninger udarbejdes aarlig i det statistiske Bureau en Oversigt, som igjennem Indenrigsministeriet forelægges Hans Majestæt Kongen. Men det er unægteligt, og Ingen erkjender dette mere end netop jeg, at denne Indberetning lader meget tilbage at ønske, og at Agriculturstatistikken i denne Henseende hos os, om den end har det rette Maal for sig, dog er langt fra at have naaet det. Det Samme kan bemærkes med Hensyn til Priserne paa Agerdyrknings- = Produkterne i Aarets Løb. Ogsaa det er i mange Henseender vigtigt, saavel for den Enkelte som for Regjeringen, at kjende den aarlige Gjennemsnitspris af Kornet. Capitelstaxten er en gammel Indretning hos os, og jeg skal heller ikke paa dette Sted videre omtale Maaden, hvorpaa den sættes; men det vil sikkert indrømmes af Alle, at ogsaa med Hensyn til at kjende de virkelige Gjennemsnitspriser paa enhver Kornsort, er Capitelstaxten en meget ufuldkommen Indretning.

Af andre Dplysninger, som det kunde være magtpaaliggende aarlig at indhente, skal jeg nævne Fæstes Overgang til Selveiendom. I denne Henseende troer jeg, at det statistiske Bureau præsterer og har præsteret hvad der maa anses fornødent. Endnu skal jeg kun med Hensyn til de aarlige Dplysninger bemærke, at man tidligere og lige indtil den seneste Tid har søgt at fremstafte aarlige Dplysninger om hvorledes Høsten tegner sig. Efter et Rentekammer = Circ. af 5. Novbr. 1783 skulde en saadan Indberetning om Udsigten til Høsten indsendes maanedsviis i Juni, Juli og August Maaned hvert Aar. Heri skete den Forandring ved Circ. af 7. Mai 1851, at denne Beretning kun skulde afgives een Gang om Aaret, nemlig i Slutningen af Mai Maaned. Jeg maa imidlertid bemærke, at jeg aldrig har kunnet komme til nogen Gr-

Kjendelse af en saadan Indberetnings Nytte, lige saa lidt som jeg har kunnet opdage noget Spor af disse Indberetningers Resultat, og da jeg er af den Overbeviisning, at det skader at affordre en Indberetning og paalægge Bedkommende et større eller mindre Arbeide, naar dette ikke fører til noget som helst Resultat, eller naar dets tilsigtede Nytte ikke bliver evident, saa har jeg foranlediget, at disse Indberetninger heller ikke mere affordres for Fremtiden.

Til de agriculturstatistiske Oplysninger, som kun efter visse længere Mellemrum behøves, hører en Udsigt over Eiendomsfordelingen, over Udsæden og Qvægholdet, samt over de Forbedringer og Fremskridt, som med Hensyn til Dyrkningsmaaden og Avlsbruget realisere sig. Enhver vil let indsee, at disse Oplysninger ere høist vigtige saavel for den Enkelte som for Regjeringen, men ogsaa, at de angaae Forhold, der ikke fra et Aar til det andet mærkeligen kunne forandre sig, og at deres Indsamling og Ordning maa sætte saa mange Kræfter i Bevægelse og udfordrer saa meget Arbeide, at det saa meget mindre kan ansees hensigtsvarende, at efterstræbe disse Forholds Oplysning, uden efter Forløbet af et saadant Tidsrum, der gjør det sandsynligt, at deres Udviklings Gang kan blive tydelig og falde i Diet.

Med Hensyn til disse saa vigtige Oplysninger er vor Stilling saaledes:

Det 2det Hefte af statistisk Tabelværk indeholder en tabellariß Fremstilling af Hartkornet, samtlige Eiendommers Bantagation og Bygningernes Brandassurancesum, samt Jordeiendommernes Fordeling i Kongeriget, refererende sig til Slutningen af 1834 og 1835.

Hertil slutte sig to Arbeider, som Indførelsen af den nye Matriful den 1ste Januar 1844 gjorde nødvendige:

- a) Den nye Matriful for Jordeiendomme i Danmark med Undtagelse af Bornholm og de blandede Districter,
- b) en tabellariß Oversigt over de Kongeriget Danmarks forskjellige Districter paahvilende Beløb af Gammelstat, Ager

og Eng Hartkorn, Skov- og Møllestyld. (Stat. Tabelværk, ny Række, 4 Bd., udgivet 1852, refererende sig til 1850 og 1851).

Da der imidlertid i 1850 var hengaaet 15 Aar, siden Dplysninger om Eiendomsfordelingen vare indhentede, og da saa betydelige Forandringer i dette Tidsrum vare foregaaede i alle herhen hørende Forhold, henvendte man paa ny sin Opmærksomhed paa denne saa vigtige Gjenstand, og vi have i det 5te Bind ny Række af stat. Tabelværk, som udkom i 1852, en tabellarisk Oversigt over Hartkornets og Jord-eiendommenes Fordeling i hvert af Kongeriget's Sogne og andre Bestanddele,

hertil slutter sig i 6te Bind

en tabellarisk Fortegnelse over de større Landeieendomme og deres Tilliggende.

Den førstnævnte Oversigt fremstillede navnlig Gaardene under 5 Rubrikker: Store Gaarde over 12 Tdr. Hartkorn, Gaarde mellem 12 og 8, 8 og 4, 4 og 2, 2 og 1. Til den første Klasse hørte 1829 Eiendomme med 52,234 Td. Hartkorn o: en Sjettedeel af Landets Hartkorn, og det er en yderligere Analyse af disse Eiendommers Størrelse og Bestanddele, som er fremstillet i den sidstnævnte Fortegnelse.

Paa samme Tid, da man erkjendte Vigtigheden af at have en Fremstilling af Eiendomsfordelingen og at kjende de sig hertil knyttende Forhold, indsaae man ogsaa hvor vigtigt det vilde være at have en Oversigt over Kreaturholdet i hele Landet efter dets forskjellige Bestanddele i de forskjellige Egne, og at have en nøiere Kundskab til Jordens Besaaning og Udbytte i et enkelt Aar, som Grundlag og Udgangspunct for videre Undersøgelser. Den 30. Jan. 1838 udgif fra det daværende Kgl. danske Cancelli et Circulaire til samtlige Biskopper, for igjennem Sognepræsterne paa Landet at fremstaafe Dplysninger om Kreaturholdets Størrelse, om Udsædens Størrelse og Art, samt hvor mange

Fold denne i et jevngodt Aar efter Egnens Bessaffenhed og de andre stedfindende Forhold kan antages at give i Udbytte samt om flere Landvæsenet vedkommende Forhold.

De ifølge dette Paabud indkomne Beretninger ere samlede udgivne og indeholdes i det 5te Hefte af det statistiske Tabelværks ældre Række, som udkom i 1842. Commissionen, som ledede denne Sag, erkjendte imidlertid strax, som den selv siger i Indledningen til den nævnte Fremstilling, at flere af de Gjenstande, hvorom Underretning søgtes, saasom om Kreaturholdet, Udsædens Størrelse, Giennemsnitssoldene, høre til dem, som vanskeligen erholdes paalideligen opgivne. Nogle betragte nemlig uden Tvivl endnu slige Efterretningers Indsamling med mistænksomt Die, som om de tilsigtede en Forsøgelse af deres Byrder, istedetfor at de snarere ved at henlede Opmærksomheden paa Stillingen, som den virkelig er, kunne ventes at ville opfordre til Overveielse af hvad der videre kan foretages til at styrke og fremme Nationalvelstanden og til at bortffjerne de Hindringer, der endnu maatte staae iveien for samme. Andre ere der vel, som behandle Sagen med Ugyldighed og ansee de Forhold, der finde Sted i deres eget Landbrug eller landlige Industri, som Noget, der hverken vedkommer det Offentlige eller har nogen almeen Interesse, idet de ikke betænke, at der ingenlunde er Spørgsmaal om Offentliggjørelse af Forholdet hos den Enkelte, men at disse Forhold faae en høiere Betydning og en almindelig statsøkonomisk Interesse, naar de samles med dem, der finde Sted først i den øvrige Deel af Sognet, og dernæst i større Omkredse, i hele Provindsen og i hele Riget. Men, tilføier Commissionen, lykkes det at gjentage disse Undersøgelser efter nogle Aars Forløb, thi for hyppigt bør de ikke gjentages, deels fordi Forholdene i en kort Tid ikke væsentligen forandre sig, deels fordi man nodigen skal besvare de Vedkommende, som man alene kan tye til, med den Uleilighed, der er forbundet med Materialets Indsamling, da er det at haabe, at Sagen vil blive

foretaget med forøget Interesse, og at man end bedre vil være istand til at befeire Fordommene, der maatte staae iveien for en aaben og paalidelig Skildring af Forhold, der maae ligge enhver Fædrelandsøven paa Hjerte.

I de 20 Aar, som ere hengaaede siden Fremskaffelsen af disse Oplysninger, som referere sig til Aaret 1837, er dette Forsøg paa at levere denne saa vigtige Deel af Agriculturstatistikken ikke blevet fornyet.

En anden meget vigtig Green af Agriculturstatistikken er Kjendskab til Agerdyrningens Fremskridt i det Hele — Forbedringers Indførelse med Hensyn til Dyrkningsmaade og Avlsredskaber, Indførelse af nye Culturgjenstande, Foretagender, sigtende til Grundforbedringer o. desl., kort, en Skildring af Tilstanden i de enkelte Egne af Landet. Man havde i 1820 den Hensigt at fremstafte Amtsbeskrivelser, der næstefter at tjene til Oplysning om den daværende Forfatning i Landets forskjellige Egne, skulde blive Grundlaget for de aarlige Fremskridts Bedømmelse. Dette synes at være Grundtanken i Landhuusholdningssekselskabets Forestilling af 30. Septbr. 1820, der fremkaldte Resolutionen af 28. Juli 1821, hvorefter de ovenmeldte 7 Landbruget vedkommende Spørgsmaal aarlig skulde søges besvarede i Landets forskjellige Egne, og der paa den anden Side gav dette Selskab Veilighed til at erhverve sig en ny Fortjeneste af Fædrelandet, idet det derefter begyndte paa Udgivelsen af Amtsbeskrivelser, et Foretagende, der i mange Henseender har været gavnligt, om det end er at beklage, at det ikke blev fuldendt i en saa kort Tid, som det var ønskeligt.

Det er allerede tidligere bemærket, at man i 1835 fastsatte efter et meget rigtigt Princip kun hvert 6te Aar at søge Oplysning om de Forhold, som man efter Resolutionen af 28. Juli 1821 aarligen havde forlangt oplyst. I Aarene 1841 og 1847 bleve ogsaa Indberetninger samlede fra Landets forskjellige Amter om de i Resolutionen af 28. Novbr. 1835 nævnte Forhold, men disse ere ikke komne til offentlig Kund-

flab, men kun forelagte Hans Majestæt Kongen. I 1853 ere derimod de samme Forhold og endeel flere lignende blevne oplyste, idet den daværende Indenrigsminister under 7. Juni s. A. udstedte et Circulaire, hvorefter 12 Spørgsmaal, Landbovæsenet vedkommende, bleve fremsendte til Amtmændene for at erholde disse besvarede. Af de indkomne, tildeels meget interessante og lærerige Besvarelser blev i det statistiske Bureau en Beretning udarbejdet, som efter at være Hans Majestæt Kongen forelagt, ved Trykken er bleven bekjendtgjort og er optaget i de af det statistiske Bureau udgivne Meddelelser, 2den Samling, Pag. 199—280.

Det er langt fra mig at ville tillade mig at tillægge dette Arbejde noget fortrinligt Værd, men jeg tør dog troe, at megen nyttig Indsigt i Forholdenes Bestaafenhed i de forskjellige Egne vilde kunne vindes her, naar dette lille Skrift blev benyttet med den samme Flid, som der er anvendt paa dets Udarbejdelse.

Sammenfatter man nu Alt, hvad jeg saaledes har gjort opmærksom paa, saa turde det blive klart, at Agriculturstatistikken vel ikke hos os staaer paa et lavt Trin, men at vi endogsaa i flere Retninger ikke have præsteret lidet, hvad den, som kjender Banskkeligheden ved slige statistiske Undersøgelser, maastee vil være meest tilbøielig til at indrømme. Men det vil paa den anden Side ogsaa være tydeligt, at vi i andre Henseender endnu have meget betydelige Savn. Hertil regner jeg især, at vor Kundskab til Jordenes Besaaing og til Kreaturholdets Størrelse er saa meget ufuldkommen og antiqveret, og at hvad vi faae oplyst om Høstens Udfald ikke indeholder nogen tilstrækkelig Udsigt af dens blot aproximative Størrelse. I begge Henseender har det længe været paatænkt at bøde paa Manglerne, men Banskkeligheden bestaaer i at vælge den rigtigste Maade til at indhente de statistiske Oplysninger og indsamle Materialet. Jeg har derfor troet, at det turde være af væsentlig Nytte at gjøre de herhen hørende Spørgsmaal

til Gjenstand for en fri og aaben Discussion mellem saamange indsigtsfulde, praktiske Mænd, som her ere forsamlede, og jeg har derfor ogsaa med saamegen mere Redebonhed været villig til at holde dette Foredrag, der uagtet dets Mangler og Ufuldkommenheder, dog vil have henledet Deres Opmærksomhed paa, at det ikke er en uvigtig Gjenstand, hvorum her har været Tale.
